

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОНАВЧОЇ, ЗАКОНОДАВЧОЇ ТА СУДОВОЇ ВЛАДИ

Розман О. В.,

*П курс факультету європейського права та правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

У роботі досліджено сучасний стан виконавчої, законодавчої та судової влади. В дослідженні розглянуті найбільш актуальні проблеми та запропоновані шляхи їх вирішення.

Ключові слова: виконавча влада, законодавча влада, судова влада, адміністративна реформа, судоустрій, виборче законодавство.

Актуальність роботи. На сьогоднішній день Україна переживає переломний момент своєї історії, котрий зачіпає всі сфери життя суспільства. Країна дійшла до того моменту, коли потребує кардинальної реорганізації як виконавчої, так і законодавчої та судової гілок влади. У першу чергу потрібно вирішувати питання, які є найактуальнішими на даний момент часу.

Метою роботи є аналіз всіх гілок влади в Україні та виявлення найбільш болючих для суспільства питань.

Виклад основного матеріалу. Виконавча влада - одна з трьох гілок державної влади відповідно до принципу поділу влади. Розробляє і втілює державну політику, спрямовану на забезпечення виконання законів, та керує сферами суспільного життя. Має можливість самостійно приймати рішення, необхідні для виконання цих завдань, проте є підзвітною законодавчій гілці влади. [1]

Законодавча влада - це відокремлена в умовах поділу влад гілка влади, головним призначенням якої є здійснення державної влади шляхом законотворення. Структурно є сукупністю повноважень щодо прийняття законів та інших нормативно-правових актів, а також сукупністю організаційних форм реалізації цих повноважень.

Судова влада - нарівні з виконавчою та законодавчою гілкою влади є однією з гілок влади відповідно до ст. 6 Конституції України. Органи судової влади здійснюють свої повноваження у межах

встановлених Конституцією України та відповідно до Законів України.[2]

Найбільш популярною владою серед громадян є виконавча, отож на мою думку саме з неї і потрібно почати реформи. Система державного управління, що існує на даний момент часу в Україні, поєднує інститути, сформовані ще у радянський період, та сучасні – створені у період незалежності. Це спричиняє внутрішні суперечності у системі, робить її відірваною від людей, що гальмує проведення соціально-економічних і політичних реформ. Лише за шість років, що передували внесенню змін до Конституції України у 2004 році, було видано біля п'ятдесяти указів Президента, що стосувались реорганізації центральних органів виконавчої влади та мали на меті ліквідацію, злиття, роз'єднання, передислокацію відомств, зміну їхніх назв, скорочення штатів тощо, однак ні до якого покращення це не призвело.

Задля ефективної адміністративної реформи необхідно врахувати як внутрішні, так і зовнішні чинники: політичне протистояння органів влади, нестабільність економіки, соціальні проблеми; питання входження України до міжнародних структур, процеси глобалізації, зміна ідеології формування відносин із сусідніми країнами.

Одним з найважливіших питань постає розподіл управлінських функцій між урядом, центральними та місцевими органами виконавчої влади. Крім того необхідно узгодити систему управління з вимогами ринкових відносин, особливостями функціонування громадянського суспільства. Головний аспект цього питання полягає у визначенні меж впливу органів державного управління на сферу підприємницької діяльності. Потрібно також запровадити стандарти і види соціальних послуг, сформувати спеціальні фонди для їх надання, а також визначити участь виконавчих структур, що задіяні у їх виданні. Важливим є те, що безпосереднє надання таких послуг повинно здійснюватися регіональними органами виконавчої влади.

Дуалізм виконавчої влади на місцевому рівні повинна усунути адміністративна реформа. Потрібно переглянути необхідність існування місцевих державних адміністрацій. На районному рівні проблеми мають розв'язувати територіальні громади та їх органи, оскільки вони набагато більш компетентні щодо реального стану речей на підпорядкованій їм території, аніж центральні органи. На законодавчому рівні слід гарантувати права та забезпечити можливість місцевого самоврядування здійснювати муніципальну владу. Відносини між державою та місцевим самоврядуванням повинні будуватися за принципом субсидіарності, згідно якого розподіл повноважень між рівнями публічної влади здійснюється знизу вгору. [3, 12-13]

Важливим етапом у розв'язанні проблеми формування ефективного державного механізму є реформа законодавства. Законодавство, яке регулює виконавчо-розпорядчу діяльність не повністю узгоджується з Конституцією України, оскільки складається з нормативно-правових актів, прийнятих до червня 1996 року, нормативно-правових актів, прийнятих після прийняття Основного Закону, а за внутрішньою будовою у такому законодавстві переважають підзаконні акти, що суперечить вимогам ст. 8 Конституції України щодо запровадження у державі принципу верховенства права. З Конституції випливає, що тільки закони повинні визначати основні засоби регулювання та охоплювати всі аспекти виконавчо-розпорядчої діяльності. Пріоритет закону в регулюванні виконавчо-розпорядчої діяльності, зменшення кількості й ролі підзаконних актів будуть сприяти стабільності системи законодавства та реальній дії його норм. Окрім того реформа адміністративного законодавства на цих засадах значно обмежить відомче адміністрування і виключить залежність людини від суб'єктивної волі виконавця.

Таким чином доцільним є розробити та прийняти законодавчі акти, які б передбачали основні засади організації, будови й функціонування міністерств та інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, засади й порядок нормотворчої діяльності органів виконавчої влади.

Корупція – ще одна пляма на тлі публічно-владної сфери й, зокрема, державно-службової діяльності. Знову ж таки головною причиною виступає недосконалість системи, що створилась після переходу до незалежності: стару радянську систему контролю зруйнували, а повноцінної нової створено не було. Найуразливішою в цій ситуації стала фінансова сфера держави. Тому, безперечно, нова система повинна будуватись на ряді принципів. Першим є незалежність: зрозуміло, що контрольні органи не можуть бути цілком незалежними, однак повинні мати функціональну й організаційну незалежність, необхідну для виконання своїх завдань. Наступним базовим принципом повинна стати всеохопність. Це означає, що діяльність уряду та підпорядкованих йому структур повинна підлягати моніторингу з боку контрольних, зокрема громадських, органів. Третім принципом має бути гласність, яка передбачає публікування в засобах масової інформації результатів перевірок, що забезпечить контроль з боку суспільства.

Для зміни суспільної свідомості необхідно також запровадити практику відкритої державної політики, а також цілеспрямованих дій і політичної відповідальності службовців усіх рівнів. [3, 14-15]

Не меншу увагу слід приділити і виборчому законодавству. Після здобуття Україною незалежності йде постійний процес його

зміни. Відповідно до ст. 38 Конституції України громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Проте реалізація права у сфері адміністративно-правового забезпечення виборчих прав громадян потребує вдосконалення, що неодноразово висвітлювалось у працях різних науковців.

Ще донедавна в Україні існувала мажоритарна система абсолютної більшості, яка виражала засади первинної демократії виборів, потім вона була замінена на змішану систему виборів, відповідно до якої половина парламенту обиралася в одномандатних виборчих округах на основі відносної більшості, а інша половина за виборчими списками політичних партій, що характеризує перехідний етап від первинної до розвиненої демократії. Перед останніми виборами до Верховної Ради України та місцевих рад були знову внесені зміни до законодавства про вибори, і держава отримала пропорційну систему виборів, відповідно до якої депутати всіх рівнів обираються за списками політичних партій та блоків. Очевидно, такий крок був передчасним, оскільки деякі депутати відреклися від виборців та своїх політичних сил і, не відчуваючи перед ними ніякої відповідальності, відстоюють винятково особисті та корпоративні інтереси. Тож тимчасове повернення до пропорційно-мажоритарної системи було б доречним і забезпечило часткове оновлення вищої представницької влади в Україні, відповідальність депутатів перед виборцями.

Досить суттєвим є також той момент, що відповідно до законодавства України громадянин, який бажає бути обраним у державні представницькі органи, зобов'язаний внести заставу до Центральної виборчої комісії України. Це свідчить про існування матеріального цензу, а отже громадянин нашої держави навіть із середнім достатком не зможе бути обраним, що суперечить Конституції України.

Існують також проблеми активного виборчого права, для прикладу відсутність прізвищ у списках виборців, внесення у списки для голосування прізвищ померлих людей або людей, які змінили місце проживання, не врахування нових мешканців – це все порушує права виборців і впливає на результати голосування.

Досить актуальним є на сьогодні і питання, що стосується судоустрою й зокрема суддів. Судова система є недосконалою, а система відповідальності суддів такою ж корумпованою, як і система їх призначення. Щоб це виправити, необхідно провести ряд реформ. Найперше – це забезпечити конкурсність прийняття на всі посади та створити прозору і реальну дисциплінарну відповідальність, яка була б

не вибірковою, а однаковою для всіх. Для виконання даного завдання потрібно створити окрему дисциплінарну комісію, оскільки одна кваліфікаційна комісія просто не в змозі розглянути увесь потім скарг, що поступає на суддівську практику. [4, 15]

Наступне – це ввести інститут імпідменту суддів. Сама процедура імпідменту повинна стосуватись місцевого судді, ініціювати яку мають право не менш ніж 20 тисяч громадян України, які є членами відповідної територіальної громади, або 150 народних депутатів України. Така реформа дала б відчуті простим громадянам, що вони мають право впливати на діяльність судді, що повернуло б довіру українців до судової системи в цілому.

Також доцільним є ліквідувати Конституційний суд і передати його функції Верховному суду України. Утім змін потребує і сам принцип функціонування Верховного суду, зокрема, він має відновити право надавати роз'яснення, які будуть обов'язковими для виконання іншими судами, а сам орган отримати можливість переглядати конкретні категорії справ як вища касаційна інстанція. [5]

Отже, для позитивних змін у державі потрібно якомога швидше вирішити питання розробки концепцій реформ у виконавчій, законодавчій та судовій владі, а також підготувати проекти відповідних законів. До цього необхідно залучити провідні інститути громадського суспільства: політичні партії, громадські об'єднання тощо. Реформи повинні здійснюватись паралельно і злагоджено, у відповідності одна до одної.

Список використаних джерел

1. «Про систему центральних органів виконавчої влади» Указ Президента України від 15 грудня 1999 року N 1572/99
2. «Про судоустрій України» Закон України // Відомості Верховної Ради України. –2002. – №27-28.
3. Горбулін В.: «Є тенденції подальшого розвалу України як держави» / Главред. – 2009. – № 25(126). – С. 12–15.
4. Стефанюк В. Судова влада як основна юридична гарантія захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні // Право України. - 2001.- № 1.- С.15.
5. Опозиція вимагає ввести інститут імпідменту суддів – 2013. – Режим доступу: <http://batkivshchyna.com.ua/news/15894.html>

Науковий керівник: ст. викладач Калинюк С. С.